

Oslo 12.juni 2019

Synne Graue Emmerhoff
rådgiver, byggesak; Øyer kommune

Luktproblemer grunnet utslipp fra gjødselskum i Øyer kommune

Folkehelseinstituttet har mottatt en henvendelse fra rådgiver Synne Graue Emmerhoff i Øyer kommune om vår vurdering av luktproblemer ved utslipp fra en gjødselskum i kommunen. Bakgrunnen er at kommunen har mottatt klager fra naboer som bor svært nær gjødselskummen. Kummen som inneholder svinegjødsel er av betydelig størrelse (rundt 800 m²) og avgir betydelig lukt. Kommunen har engasjert Molab AS til å beregne luktutslippet ved å foreta spredningsberegninger, og ber nå om en helsefaglig vurdering fra Folkehelseinstituttet,

Molab As har ikke fortatt noen direkte målinger av lukta hverken ved kilden eller hos naboene; det er antatt at det slippes ut 20 ou/m²/sek (et mål på lukt), basert på referanseverdier fra tilsvarende gjødselskummer på 7-47 ou/m²/sek. Luktutslippet fra kummen vil variere med årstid, og blant annet være lavere på vinteren enn på sommeren på grunn av lavere temperaturer. Det er så foretatt spredningsberegninger (som tar i betraktning vindretning, topografi, temperatur etc). Beregningene foretatt av Molab viser at den tillatte luktgrensen overskrides i en betydelig andel av tiden for de nærmeste naboene (i størrelsesorden 10 x mer enn tillatt).

Molab viser også til litteratur som viser økt frekvens av respiratoriske og stressrelaterte symptomer knyttet til dyrehold. Videre at viktige faktorer som påvirker tilstanden, og stress og opplevd helse, er luktintensiteten, eksponeringsfrekvens, individuell følsomhet, og lukterkjennelse.

Folkehelseinstituttet støtter denne vurderingen. Ubehagelig lukt kan dessuten forekomme ved langt lavere konsentrasjoner enn de som gir direkte helseskade, og medføre betydelig grad av plage. Gasser som hydrogen sulfid (som foreligger i gjødselanlegg) gir således lukt ved lave konsentrasjoner og luftveisirritasjon ved en god del høyere konsentrasjoner. Det er imidlertid uklart for Folkehelseinstituttet om naboene har klaget på luftveissymptomer. Mer alvorlige helseskader enn dette vil bare kunne oppstå ved svært høye konsentrasjoner, langt høyere enn det som forventes å kunne oppnås utendørs fra en slik gjødselskum, og vurderes derfor ikke som relevant i denne sammenhengen.

Luktplager kan i seg selv ødelegge livskvaliteten og føre til stress som indirekte kan være involvert i sykdomsutvikling. Holdepunktene for slike sammenhenger er stadig sterkere. Opplevelsen av lukt oppleves svært forskjellig fra person til person. Dette skyldes at en kan ha ulik forekomst av luktreseptorer, slik at noen lukter mye mer enn andre. Hvordan man mestrer og tilvenner seg ubehagelig lukt kan også være svært forskjellig. Luktplager er et relativt hyppig problem ved utslipp fra ulike typer bedrifter, avfallsdeponier og andre virksomheter, og bør etter Folkehelseinstituttets oppfatning tas på alvor av de lokale, besluttede helsemyndighetene.

Det ligger utenfor Folkehelseinstituttets mandat å pålegge tiltak i slike saker. Fra et helsefaglig perspektiv, mener vi allikevel at det er tilrådelig at behov for tiltak vurderes av kommunen. Denne gjødselkummen er neppe enestående for Øyer kommune, og erfaringer fra andre kommuner kan derfor være nyttige.

Med vennlig hilsen

Johan Øvrevik
Avdelingssjef
Avdeling for Luft og støy, Folkehelseinstituttet

Magne Refsnes
Seniorforsker

Hei,

Viser til telefonsamtale med Magne Refsnes i dag, og ber om en faglig uttalelse fra dere.

Bakgrunn:

Øyer kommune har mottatt en klage fra naboer pga. lukt fra en gjødselkum med svinegjødsel. Gjødsel fra svin har en annen virkning en gjødsel fra ku, da det ikke dannes en hinne på toppen som demper lukt.

Kummen har en innvendig bunnflate på 31,8 meter, 4 meter høy og har et volum på ca. 3 200 m³. Kummen er plassert 26 meter fra nærmeste bebyggelse.

Kommunen har engasjert Molab AS for å få en rapport over tilstanden, se vedlegg.

Øyer kommune håper at dere kan gi oss en faglig uttalelse om hva slags innvirkning kummen og lukta fra denne kan ha på folkehelsen.

Ta kontakt dersom dere har spørsmål.

Med vennlig hilsen

Synne Graue Emmerhoff
rådgiver, byggesak

Tlf: 91 10 86 92

E-post: synne.graue.emmerhoff@oyer.kommune.no

www.oyer.kommune.no